

Svetniki odsevajo večno lepoto

Sedanji papež Benedikt XVI. poudarja, da so svetniki najboljši vodniki k Bogu. Skupaj z lepoto so najboljši dokaz za Boga. "že večkrat sem povedal," piše papež Benedikt XVI., "da sem prepričan, da so prava apoloģija krščanske vere, najprepričljivejši dokaz njene resničnosti, ki ga ni mogoče ovreči, na eni strani svetniki, na drugi pa lepota, ki jo je ustvarila vera. Da bo vera danes lahko rasla, moramo sebe in ljudi, katere srečamo, pripeljati do tega, da se bomo srečali s svetniki in stopili v stik z lepoto". Nato papež nadaljuje: "Kdo še ni slišal tolikokrat navedeno izjavo Dostojevskega: 'Lepota bo rešila svet'? Večinoma pozabljamo, da Dostojevski tu misli na odrešilno lepoto Kristusa. Moramo se ga naučiti videti. Če Kristusa ne poznamo le iz besed, ampak nas zadene puščica njegove protislovne lepote, tedaj ga zares spoznamo in vemo o njem ne le zato, ker smo to slišali od drugih. Tedaj smo srečali lepoto resnice, odrešujoče resnice. Nič nas ne more bolj privedi v stik z lepoto Kristusa samega kakor svet lepote, ki ga je ustvarila vera in tista svetloba, ki odseva na obrazu svetnikov. Po tej svetlobi nam postane vidna tudi Kristusova svetloba".¹

1. Cerkev kot "Mati svetnikov"

Božji služabnik papež Janez Pavel II. je postavil svetost v samo središče poslanstva Cerkve. Zdi se mi zelo primerno spregovoriti o svetnikih in svetosti pri papežu Janezu Pavlu II. Vprašanje o svetosti je brez dvoma eno glavnih tem bogatega in rodovitnega učiteljstva Janeza Pavla II. Vrednotenje svetosti, tako na teološki kakor na pastoralni ravni, je bilo od samega začetka njegovega papeževanja ena

temeljnih točk njegove petrinske službe. Papež je vedno z vso močjo poudarjal bistveno in neodtujljivo vlogo svetosti v življenju in poslanstvu Cerkve kot odrešenijske skupnosti. Pomislimo, da je papež Janez Pavel II. razglasil 1329 blaženih in 473 svetnike (skupno 1802), med njimi je tudi bl. Antona Martina Slomška. Kmalu bo tudi sam uradno prištet mednje.

Misli papeža Janeza Pavla II. o svetosti sestavljajo preroško in programsko besedilo, ki je zaradi bogastva svoje vsebine in koncilске naravnosti velikega pomena za Cerkev ob zarji tretjega tisočletja. Želim posredovati nekaj osnovnih poudarkov, ki so namenjena nam vsem.

1. Kristusova Cerkev je sveta: ena, sveta, katoliška in apostolska, kakor izrekamo v nicejsko-carigrajski veroizpovedi. Je "Cerkev svetnikov", kakor jo imenuje Georges Bernanos. "Kdor se ji približa z nezaupanjem, misli, da vidi samo zaprta vrata, ograje in uradniška okenca, kakor v nekakšni duhovni žandarmeriji. Toda naša Cerkev je Cerkev svetnikov. Kateri škof ne bi dal svojega prstana, mitre in palice, kateri kardinal svojega škr-lata, kateri papež svoje bele obleke, svojih komornikov, svoje švicarske garde in vsega svojega imetja, da bi postal svetnik? Kdo ne bi hotel imeti moči, da bi se lotil te čudovite avanture? Svetost je zares avantura, in sicer edina možna avantura."²

Svetost spada k sami naravi Cerkve kot zemeljskega telesa vstalega Gospoda. Je ena od njenih bistvenih sestavin in spada k njeni razpoznavnosti. Zato Cerkev, ki ne bi bila sveta sama v sebi, sploh ne bi bila resnična Kristusova Cerkev; se pravi Cerkev, ki jo je

on ustanovil, da bi po njegovi vrnitvi k Očetu vsa stoletja nadaljevala v njegovem imenu in z njegovo oblastjo njegovo večno odrešitjsko-zveličavno poslanstvo.

Govorica svetosti je torej, kakor je bilo ponovno rečeno tudi na zadnjem generalnem zasedanju škofovske sinode, lastna govorica Cerkve, kateri se ne bo mogla nikoli odpovedati, ne da bi se izneverila Kristusu, ki je svetost sama 'trikrat svetega' Boga; ne da bi prenehala biti Gospodova nevesta 'brez madeža in brez gube', s čimer bi bila v protislovju sama s seboj; ne da bi prenehala biti med ljudmi odsev tiste 'luči narodov', ki je Kristus (C 1).

Papež Janez Pavel II. poudarja: "Ne bojte se, da bo čas, ki ga posvečate molitvi, kakor koli oviral apostolsko dinamiko in potrebno služenje bratom, ki je vaš vsakodnevni napor. Prav gotovo je obratno. Ljubiti in postavljati molitev v središče vsakega načrta apostolskega življenja je pristna šola svetnikov."³

2. Vsaka mnogovrstna dejavnost Cerkve in njenih struktur je namenjena cilju, da v verujočih prebujajo svetost. Cerkev biva samo zato, da bi svetost mogla izoblikovati človeka in ga tako napraviti deležnega svetosti Boga samega (prim. C 48). To je cilj in seveda absolutna prednost vse pastoralne dejavnosti Cerkve. "*Nič se ne bom obotavljal povedati, da je svetost tista perspektiva, v smeri katere mora stremeti celotna pastoralna pot. ... Pastoralno načrtovanje, ki je usmerjeno k svetosti, dejansko terja veliko odločitev z vrsto rodovitnih posledic ... Zdaj je čas, da s prepričanjem ponovno predlagamo vsem, naj se odločijo za 'visoko mero' vsakodnevnega krščanskega življenja: vse življenje cerkvenih skupnosti in krščanskih družin mora voditi v to smer*" (NMI 30-31).

To velja tudi za katerokoli drugo cerkveno dejavnost. Papež to ponovno naglašja: "Cerkev je bila ustanovljena za človeka ... Notranje življenje Cerkve ima za svoj prvi namen posvečenje človeka, kakor ga je hotela večna lju-

bezen troedinega Boga ... Poslanstvo, ki mi je zaupano", nadaljuje sveti oče, "je samo tole: posvečevati se in posvečevati, živeti in omogočati, da živi božji odrešitjski načrt, razumeti in omogočiti, da bodo ljudje razumeli skrivnost Cerkve,"⁴ ki je bistveno skrivnost svetosti. Svetost je zato tista "razsežnost, ki bolj izraža skrivnost Cerkve" (NMI 7).

3. Od svetosti Cerkve je odvisna učinkovitost njenega poslanstva. Papež poudarja v svoji spodbudi o krščanskih laikih (*Christi-fideles laici*): "Svetost Cerkve je nevidni vir in nezmotljivo merilo njene apostolske dejavnosti" (CL 17). Kajti svetost je "temeljna predpostavka in povsem nenadomestljiv pogoj, da Cerkev izpolnjuje svoje odrešitjsko poslanstvo" (prav tam). Svetost napravi verodostojno in s tem učinkovito njeno besedo. Samo sveta Cerkev, ki je globoko zaljubljena v svojega Gospoda, more računati s tem, da ji bodo ljudje prisluhnili. Zlasti danes ljudje bolj verjamejo dejanjem kakor besedam.

2. Svetniki kot vidne priče svetosti Cerkve

Svetniki so vidni in pristni pričevalci svetosti Cerkve. Janez Pavel II. pravi: "Svetniki, ki so v vsakem obdobju zgodovine izžarevali v svetu odsev božje svetlobe, so vidni pričevalci skrivnostne svetosti Cerkve ... Gledati morate nanje, da bi v globini spoznali Cerkev! Ne samo na kanonizirane svetnike, ki so skušali vtakati evangelij v vsakdanjost svojih rednih dolžnosti. Svetniki izražajo Cerkev v njeni najgloblji resnici; hkrati pa rešujejo Cerkev njene povprečnosti, jo prenavljajo od znotraj, spodbujajo Cerkev, da je Kristusova nevesta brez madeža in brez gube (Ef 5,27)."⁵

V tem ključnem besedilu sveti oče močno naglašajo življenjsko vlogo svetnikov, ki so pričevalci in izraz svetosti Cerkve v njenem življenju. Papež poudarja zlasti to, da so svetniki razsvetlili svet in ljudi svojega časa z "odsevom božje svetlobe", luči Kristusa, ki je

“prava luč”, ki razsvetljuje vsakega človeka (Jn 1,9) in vsako ljudstvo (C 1). Svetniki so dejansko bili skozi stoletja pravi svetilniki za človeštvo, ko so mu kazali nove poti, prispevali so k porajanju novih kulturnih vzorcev, dajali so ustrezne odgovore na nove izzive ljudstev, in tako pospeševali razvoj človeštva v njegovem zgodovinskem razvoju. Svetniki so imeli vedno velikanski kulturni in družbeni vpliv. Vedno so bili pomembno poglavje v zgodovini svojih ljudstev. Spomnimo na primer na sv. Benedikta ali sv. Frančiška Asiškega. V tem smislu je res, kakor pravi filozof Bergson: “Največje osebnosti zgodovine niso osvajalci, ampak svetniki.”

Papež pripominja, da svetniki “rešujejo Cerkev povprečnosti”. Skušnjava in vabe k povprečnosti niso nikoli manjkale in tudi danes ne manjkajo. Nasprotno. V okviru naraščajoče verske brezbriznosti, v skorajšnjem izgubljanju vrednot, tudi na etičnem področju, in v vdiranju toliko novih idolov, so verniki

lahko nagnjeni h kompromisom v njihovem verskem življenju ter k odločitvam, ki niso vedno v popolnem soglasju z evangelijem; verniki so v nevarnosti, da tako ali drugače pokleknejo pred novimi idoli, ter da tako živijo povprečno krščansko življenje. Zoper takšno nevarnost povprečnosti, ki je vedno navzoča, je pričevanje svetnikov nedvomno najučinkovitejši protistrup. Postavitev njihovega življenja po železni logiki evangelija je dejansko krepko povabilo, da živimo tisto “visoko mero rednega krščanskega življenja”, o kateri govori papež Janez Pavel II. v *Novo millennio ineunte* (NMI 31), da se brez oklevanja upremo, kakor so storili oni, temu, da se upognemo pred raznimi maliki našega časa.

Končno, svetniki kot pristni pričevalci svetosti Cerkve, spodbujajo s svojim življenjem, da “prenovimo Cerkev od znotraj”: Kakor katerikoli drug živi organizem, Cerkev v absolutni zvestobi svojim načelom potrebuje trajno prenovo, prenavljanje, da bi se očistila

Jošt Snoj: Job, 2008

Jošt Snoj: *Goreči grm*, 2007 - 2008

morebitnih nedopustnih oblog, ki bi ostale učinkovite v njenem pastoralnem delovanju v današnjem svetu. To je bil eden temeljnih namenov drugega vatikanskega koncila.

Zares, svetniki so bili vedno v prvi vrsti takšne prenovle in prenovitve. "Svetnik, ki gre mimo, je klic k spreobrnitvi," pravi teolog Henri de Lubac, ko govori o jutrišnji svetosti.⁶ Ob izviru velikih prebuditev krščanstva je bila dejansko vedno vrnitev k izvirom ali k svetosti evangelija, ki so jo vzbudili in izpeljali svetniki. Spomnimo se na primer asiškega ubožca, ki je s ponižnostjo in odločnostjo začel izredno in prostrano gibanje cerkvene prenovitve.

Svetniki so bili vedno resnični tkalci človeške zgodovine, poudarja papež. "Resnično zgodovino človeštva," pravi, "sestavlja zgodovina svetosti: sveti in blaženi se javljajo kakor 'pričevalci', se pravi kakor osebe, ki izpovedujejo Kristusa, njegovo osebo in njegov nauk; svetniki so dali konkretno obstojnost in verodostojen izraz eni bistvenih značilnosti Cerkve, ki je ravno svetost."

Brez takšnega nepretrganega pričevanja bi sam verski in moralni nauk, ki ga oznanja Cerkev, tvegala, da bi bil pomešan z zgolj človeško ideologijo. Nauk Cerkve pa je nauk življenja, se pravi, da ga je mogoče naobrniti in prenesti v življenje: je nauk, ki ga je mogoče živeti ob zgledu, ki nam ga daje Jezus sam, ki oznanja: "Jaz sem življenje" (Jn 14,8) ter zatrjuje, da je prišel zato, da bi dal to življenje v izobilju (Jn 10,10).⁷

Svetniki se v tem teološko-pastoralnem pogledu ne javljajo zgolj kot izredni vzorci, ki naj jih gledamo in posnemamo, niti ne samo kot središča, kjer se stekajo prošnje in priprošnje. Svetniki so veliko več. So živi pričevalci resnične božje navzočnosti med ljudmi. Svetniki usmerjajo z dejavno ljubeznijo zakriti pogled vere k svetlemu upanju neposrednega gledanja Boga. So klic, prošnja Boga svetu, naj se spreobrne in veruje. Svetniki so apologija krščanstva.

Če bi hoteli narediti bolj konkretno primerjavo z našimi časi, bi bilo dovolj navesti le mater Terezijo iz Kalkute, njeno po-

dobo, njena dela ter njeno značilno in vplivno, celo preroško vlogo v našem času. Čas, zaznamovan z izrednim napredkom, a pogosto s porabništvom, ki je, čeprav je nasitil mnoge, hkrati povzročil občutek obupanosti v človeku, ki ne najde tistih vrednot, ki dajejo smisel bivanju.

3. Svetost ni razkošje nekaterih, ampak nujna dolžnost vseh

1. Svetost ni luksuz maloštevilnih, ni privilegij posameznikov, ampak je cilj, ki ga "trikrat sveti" Bog in "vir vse svetosti" (bogoslužje) postavlja pred vsakega človeka, ustvarjenega po njegovi podobi in sličnosti. Takšen predlog, ki je globoko povezan s samim stvariteljskim dejanjem Boga, postaja zapoved: "Bodite sveti, ker sem jaz, Gospod, vaš Bog, svet" (3 Mz 19,2). Iz lastne božje svetosti tako postane svetost poklicanost vsakega človeka.

Bog je ustvaril človeka, da bi dosegel svojo polnost, ne pasivno, ampak kot deležen božje dejavnosti. Doseganje popolnosti je torej poslednji cilj in zedinjajoče počelo vsega človeškega bivanja. Sv. Avguštin v tej zadevi ne more biti bolj kategoričen: "K sebi si nas ustvaril, Gospod, in nemirno je naše srce, dokler ne počije v tebi."⁸

V tem smislu v polnosti razumemo Pavlove besede Efežanom: "Pred stvarjenjem sveta nas je v njem izvolil, da bi bili sveti in brezmadežni pred njim; v ljubezni nas je naprej določil, naj bomo po sklepu njegove volje zanj posinovljeni po Jezusu Kristusu" (Ef 1,4-5).

2) Toda če so vsi ljudje poklicani k svetosti, je ta klic za kristjane prava in resnična zahteva. Jezusovo vabilo je namenjeno vsem: "Bodite popolni, kakor je popoln vaš nebeški Oče" (Mt 5,48; prim. 12,30; Jn 13,43; 15,12). Za vse veljajo Pavlove besede: "To je božja volja, vaše posvečenje" (1 Tes 4,3; prim. Ef 1,4; 5,3; Kol 3,12; Gal 5,22; Rim 6,22).

Poklicanost k svetosti je torej veseljna. Nihče ni izvzet. "Vsi v Cerkvi, naj pripadajo

k hierarhiji ali pa jih hierarhija vodi, so poklicani k svetosti po apostolovi besedi: 'To je namreč božja volja, vaše posvečenje' (Ef 1,4)" (C 39); "Vsem je torej jasno, da so vsi kristjani, naj bodo katerega koli stanu ali položaja, poklicani k polnosti krščanskega življenja in k popolni ljubezni" (C 40).

Svetosti, o kateri govori koncil in h kateri so vsi poklicani, ne dojemajmo kot zgolj teoretičen ideal, ki je sicer lep, a nedosegljiv. Tudi prizadevanje za svetost ne sme biti nekaj abstraktnega, splošnega, ampak resnični program življenja. Papež pravi: "Iščite svetost v vsakdanjem življenju,"⁹ v vseh življenjskih okoliščinah. Svetost gotovo ni v tem, da delamo izredne stvari, marveč v tem, da na izreden način delamo vsakodnevne stvari. "Ideala popolnosti ne smemo spraviti v kalup, kakor da bi vključeval nekakšno nenavadno življenje, ki bi ga lahko v praksi uresničevali le nekateri 'geniji' svetosti. Poti svetosti so mnogotere, ustrezajo vsakemu poklicu" (NMI 31).

Krščanske svetosti nadalje ne živimo kot nekakšno odtujitev človeka, marveč kot njegovo polno uresničitev, v skladu s stvariteljskim božjim načrtom. Svetost je dar milosti, ki izpopolnjuje človeško naravo. Svetost dejansko ni izničenje, ampak polnost človečnosti. Kristus je popoln človek prav zato, ker je utelešena svetost sama.

3. Obveznost, da si prizadevamo za svetost, je neločljivo povezana s krstno poklicanostjo. Je resnična in prava zahteva, direktna in neposredna zahteva prvega zakramenta krščanskega uvajanja, in sicer iz različnih razlogov.

Predvsem zato, ker *katehumen* v krstu prejme svetost, ko postane nova stvar po posvečujoči milosti. "To je dar, ki nas osvoji. Ontološka (bitnostna) svetost postane moralna svetost po prizadevanju, da nenehno prevajamo v delovanje tisto čutenje, ki je v Kristusu Jezusu" (prim. Flp 2,5)."¹⁰

Dalje je svetost zahteva krsta, kolikor je krst resnični vstop v božjo svetost. Papež od te tr-

ditve izpelje skrajno pomemben sklep: "Če je krst zares vstop v božjo svetost zaradi vcepitev v Kristusa, potem nima nikakršnega smisla, oziroma je temu povsem nasprotno, če se kristjan zadovolji s povprečnim življenjem, h kateremu ga navajata minimalistična etika in površna religioznost. *Vprašanje katehmenu: 'Hočeš biti krščen?' pomeni hkrati tudi: 'Hočeš postati svet?'* Pomeni, postaviti na njegovo življenjsko pot radikalnost govora na gori" (NMI 31). Zato je krstna poklicanost sama v sebi resnična poklicanost k svetosti.

Končno je svetost krstna zahteva, kolikor nas vceplja na Kristusa in tudi v Cerkev, ki je sama v sebi skrivnost svetosti. Dolžnost teženja k svetosti, zatrjuje sveti oče, se poraja iz "neizbežne zahteve skrivnosti Cerkve, ki je izbran vinograd, v katerem mladike živijo in rastejo v istem svetem soku, ki ga posvečuje Kristus; to je Kristusovo skrivnostno telo, katerega udje živijo isto življenje svetosti kakor Glava, ki je Kristus; je nevesta, ki jo Gospod Jezus ljubi in je dal samega sebe, da bi jo posvetil (Ef 5,22ss)" (CL 16).

Zaradi tega svetost ni nekaj prostovoljnega, ni luksuz ali razkošje in predprava nekaterih, ni dediščina maloštevilnih, ampak je zavezujoča dolžnost vseh krščenih. *Duc in altum* (Lk 5,4; NMI 1): odrini na globoko! Svetost je namenjena vsem in vsakemu posebej.

"Svetost ni kakor teoretični ideal, ampak kakor pot, po kateri moramo v zvestobi hoditi za Kristusom; je posebej nujna zahteva v naših časih."¹¹

Cerkev in svet torej zelo potrebuje svetnike. Danes, pravi Simone Weil, "ni dovolj biti svet: potrebna je svetost, kakršno terja sedanji trenutek, nova svetost, tudi ta brez preteklih ... Svet potrebuje svetnike z genijem, kakor mesto, kjer mori kuga, potrebuje zdravnike."¹²

Konkretno, sodobni človek potrebuje "svetnike, ki bodo prevedli Kristusovo življenje in besede v danes Cerkve in sveta, 'svet-

nika božjega' (Mr 1,24); svetnike, katerih oblike bo postalo razglašanje enega tolikih žarkov svetlobe in milosti – blagri –, ki se vsipajo s Kristusovega obličja, ki je navzoč, ker je vstal; svetnike, po katerih Sveti Duh veje in 'govori' obenem blago in odločno; svetnike, v katerih bodo ljudje mogli zaslutiti zaklad milosti, ki je Kristus"¹³; svetnike, ki bodo pravi pričevalci Kristusa in njegovega evangelija, kajti "sodobni človek rajši posluša pričevalce kakor učitelje", pravi papež Pavel VI, "če pa posluša učitelje, jih zato, ker so pričevalci" (EN 41).

Naj sklenem s povabilom božjega služabnika Janeza Pavla II. mladim, ki ga je izrazil v svoji poslanici ob 15. svetovnem dnevu mladih: "Mladi vseh celin sveta, ne bojte se biti svetniki novega tisočletja!". To vabilo velja za vse ljudi z mladim srcem, ne glede na njihovo starost. To je vabilo za vse, ki nas je v krstu prerodila večna mladost Svetega Duha.

1. Kardinal Joseph Ratzinger - papež Benedikt XVI., Lepota, v: *Communio* 18 (2008), 53 in 55.
2. Georges Bernanos, *Izbranci*, Celje, MD Celje, 1991, 67 sl.
3. Janez Pavel II., Avdiencia za patre Rogacioniste, v: *L'Oss. Rom.*, 7. 12. 2001, 1.
4. Isti, Nagovor sodelavcem osrednje vlade 2. dne 28. 6. 1982, v: *Insegnamenti* V/2, 1982, 2429.
5. Isti, Nagovor mladim v Lucci, 23. 9. 1989, št. 4, v: *Insegnamenti* XII/2, 1989, 623-624.
6. H. de Lubac, *Paradosso e mistero della Chiesa*, Milano, Jaca Book, 1980, 233.
7. Janez Pavel II., Govor 5. 2. 1992, v: *Insegnamenti* XIV/1, 1992, 304-305.
8. Sv. Avguštin, *Izpovedi* I, 1, 1.
9. Janez Pavel II., Nagovor v Mariboru, 19. 5. 1996, v: *Insegnamenti*, XIX/1, 1996, 1288-2293.
10. Isti, Nagovor ob angelovem češčenju, 20. 3. 1987, št. 3.
11. Janez Pavel II., Govor 5. 2. 1992, v: *Insegnamenti* XIV/1, 1992, 304-305.
12. S. Weil, *Attesa di Dio*, Milano, 1984, 69-70.
13. "Ne, ne bo nas rešila formula, ampak Oseba, in gotovost, ki nam jo vliva: 'Jaz sem z vami'" (NMI 29). A. Cazzago, Santi e santità nel magistero di Giovanni Paolo II, v: *Communio*, št. 186, 2002, 38-39.